

6.5. Поняття й види пенсійних виплат.

Умови і строки їх здійснення

Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» визначено, що пенсійна виплата — це грошова виплата учасникові недержавного пенсійного забезпечення або його спадкоємцям, що здійснюється за рахунок накопичених в недержавному пенсійному фонді й облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку коштів у передбачених законом випадках [2].

НПФ здійснюють такі види пенсійних виплат, як пенсія на визначений строк та одноразова пенсійна виплата. Розміри пенсійних виплат визначаються з урахуванням сум пенсійних коштів, що обліковуються на індивідуальному рахунку учасника фонду, тривалості виплати й формули розрахунку величини пенсії на визначений строк.

Підставами для здійснення пенсійних виплат НПФ є:

- 1) досягнення учасником фонду пенсійного віку, визначеного відповідно до Закону «Про недержавне пенсійне забезпечення»;
- 2) визнання учасника НПФ інвалідом;
- 3) медично підтверджений критичний стан здоров'я (онкозахворювання, інсульт тощо) учасника фонду;
- 4) виїзд учасника фонду на постійне проживання за межі України;
- 5) смерть учасника фонду.

Пенсійний вік, із досягненням якого учасник фонду має право на отримання пенсійної виплати, визначається за його заявою, крім випадків, коли пенсійний вік визначається пенсійним контрактом відповідно до закону, що встановлює обов'язковість відрахувань на недержавне пенсійне забезпечення для окремих категорій громадян. Пенсійний вік, що визначається учасником фонду, може бути меншим або більшим від пенсійного віку, який надає право на пенсію за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням, але не більше ніж на 10 років.

У заяві учасника фонду, де визначається дата настання його пенсійного віку, учасник фонду зобов'язаний зазначити вид обраної ним пенсійної виплати. Заява подається адміністраторові пенсійного фонду не пізніше ніж за 2 місяці до настання пенсійного віку, визначеного учасником фонду.

Довічна пенсія (довічний анuitет) виплачується учасникові фонду страховою організацією, з якою він уклав договір страхування довічної пенсії, за рахунок перерахованих їй коштів.

Договір страхування довічної пенсії укладається між учасником фонду і страховою організацією згідно із законодавством про страхування з урахуванням вимог, передбачених Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» і пенсійним контрактом, після настання визначеного учасником фонду пенсійного віку. Учасник фонду повідомляє адміністратора про обрану ним страхову організацію й подає письмову заяву про перерахування до неї належних йому пенсійних коштів. Для укладення договору він подає страховій організації довідку адміністратора про обсяг цих коштів. Учасник фонду, крім учасника накопичувальної системи пенсійного страхування, має право перерахувати до страхової організації свої пенсійні кошти повністю або частково. Порушення адміністратором або страховою організацією, з якою укладено договір страхування довічної пенсії, порядку оплати договору страхування або виплати відповідної пенсії, встановленого пенсійним контрактом або договором страхування довічної пенсії, не може бути підставою для будь-якого обмеження права учасника фонду на належні йому пенсійні кошти й обумовлені виплати [2].

Виплата пенсії на визначений строк здійснюється адміністратором пенсійного фонду:

- за бажанням учасника фонду, який має право на отримання пенсійних виплат відповідно до його заяви;
- на вимогу учасника фонду з дня виникнення в нього права згідно з умовами пенсійного контракту на страхування довічної пенсії, якщо придбання довічного ануїтету може негативно вплинути на розмір пенсійних виплат.

Пенсія на визначений строк розраховується, виходячи зі строку не менш як 10 років від початку здійснення першої виплати. Виплата цієї пенсії, що здійснюється за рахунок коштів пенсійного фонду, розпочинається з дня досягнення учасником фонду віку, означеного в його заяві, зі здійсненням першої виплати протягом 45 робочих днів.

Пенсійна виплата може здійснюватися адміністратором одноразово на вимогу учасника фонду, якщо:

- медично підтверджено критичний стан здоров'я (онкозахворування, інсульт тощо) або настання інвалідності учасника фонду;
- сума належних йому пенсійних коштів на дату настання пенсійного віку не досягає мінімального розміру суми пенсійних накопичень, встановленого Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України;

— виїзду учасника фонду на постійне проживання за межі України.

Пенсійна виплата здійснюється одноразово спадкоємцям учасника фонду адміністратором у передбачених законом випадках. Виплата, що здійснюється одноразово, визначається виходячи із суми пенсійних коштів, які обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду на день подання заяви на її отримання. Пенсійна виплата, що здійснюється одноразово, провадиться протягом 5-ти робочих днів після отримання відповідної заяви й необхідних документів.

Пенсійні кошти, накопичені в пенсійному фонді, страховій організації чи на пенсійному депозитному рахунку за час перебування в шлюбі одним із подружжя, є спільним їх майном, якщо інше не передбачено шлюбним контрактом. У разі розподілу пенсійних коштів у зв'язку з розірванням шлюбу кожна із сторін повинна визначити відповідно фонд, страхову організацію чи банківську установу, яка має право на відкриття пенсійного депозитного рахунку, для передачі належної їй частини пенсійних коштів і письмово повідомити про це адміністратора, страхову організацію чи банківську установу, з яких передаються ці кошти. Пенсійні кошти успадковуються особою, яка є спадкоємцем їх власника згідно із цивільним законодавством України.

Пенсійні виплати (одноразові та на визначений строк) станом на 31 грудня 2010 р. становили 158,2 млн грн, збільшившись за 2010 р. на 75,6 %. Сукупно недержавними пенсійними фондами протягом 2010 р. було здійснено пенсійних виплат 46725 учасникам та 1 105 спадкоємцям, тобто 8,2 % учасників від їх загальної кількості отримали пенсійні виплати протягом 2010 р. Це зумовлено в першу чергу невеликою часткою учасників вікової групи старше 55 років.

Література

1. *Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування* [Текст]: Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV // Офіційний вісник України. — 2003. — № 33. — Ст. 1770.
2. *Про недержавне пенсійне забезпечення* [Текст]: Закон України від 9 липня 2003 р. № 1057-IV // Офіційний вісник України. — 2003. — № 33. — Ст. 1769.
3. *Місія Агенства США з Міжнародного розвитку в Україні, Білорусії та Молдавії* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // <http://ukraine.usaid.gov/ua/>. — Заголовок з екрана.

4. *Про затвердження Положення про оприлюднення інформації про діяльність недержавного пенсійного фонду [Текст] : Розпорядження Держ. ком. з регул. ринків фінан. посл. від 16 грудня 2004 р. № 3100 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 52. — Ч. 2. — Ст. 3485.*
5. *Про затвердження Положення про реєстрацію статуту недержавного пенсійного фонду та пенсійних схем [Текст] : Розпорядження Держ. ком. з регул. ринків фінан. посл. від 17 серпня 2004 р. № 2080 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 34. — Ст. 2301.*
6. *Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності [Текст] : Закон України від 15 вересня 1999 р. № 1045-XIV // Офіційний вісник України. — 1999. — № 38. — Ст. 1889.*